

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการ เสนอการศึกษาภาษาไทยถิ่นด้วยวิธีการที่ เรียกว่าภูมิ ศาสตร์ภาษาถิ่น โดยได้ทำการศึกษาศัพท์ในคำเมือง เพื่อนำผลที่ได้ไปแบ่ง เขตภาษาถิ่น ย่อยของคำเมืองใน 8 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งได้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่การศึกษางานวิจัยทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย จากนั้นก็ได้ทำโครงการทดลอง เบื้องต้นซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความแตกต่างของการใช้ศัพท์ในคำเมืองที่ใช้พูดใน 7 จังหวัด¹ ทดสอบว่ามีการใช้ศัพท์ต่างกันจริงหรือไม่ และหาดูว่าบริเวณไหนที่มีการใช้ศัพท์ต่างกันมากที่สุด ผลของโครงการทดลองนี้ทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่าคำเมืองอาจจะแบ่งได้เป็น 2 ภาษาถิ่นย่อยโดยมีจุดศูนย์กลางของแต่ละภาษาถิ่นย่อยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแพร่

การศึกษาภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองขึ้นคอนต่อไป เป็นการจัดทำแบบสอบถาม ศัพท์ที่นำมาใช้เลือกมาจากศัพท์ที่ผู้วิจัยพบในโครงการทดลองเบื้องต้นว่ามีการใช้แตกต่างกันในบริเวณต่าง ๆ จำนวน 63 หน่วยอรรถ นอกจากนี้ยังมีการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ประจำโรงเรียนประถมศึกษาของหมู่บ้าน และการคัดเลือกหมู่บ้าน

¹ดูรายละเอียด ในบทที่ 2 หน้า 27 - 30

ในแต่ละตารางของแผนที่ที่ได้แบ่งพื้นที่ไว้เท่า ๆ กัน ได้หมู่บ้านทั้งหมดที่จะใช้ในการศึกษา
125 หมู่บ้าน

การเก็บข้อมูลกระทำโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ซึ่งผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลเป็นที่น่าพอใจเพราะได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำตั้งแต่วิเคราะห์ค่าทุกค่าที่ได้รับตอบจากแบบสอบถามเพื่อดูว่า หน่วยย่อยหนึ่ง ๆ แทนด้วยศัพท์กี่ศัพท์ ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นก็ทำแผนที่แสดงการกระจายของศัพท์ทั้ง 63 หน่วยย่อย พร้อมทั้งแสดงเส้นแบ่งเขตภาษาประจำหน่วยย่อย

แผนที่ที่แสดงการกระจายของศัพท์แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ ประเภทที่ไม่มีเส้นแบ่งเขตภาษาจำนวน 4 แผนที่ มีเส้นแบ่งเขตภาษาที่ไม่สำคัญจำนวน 7 แผนที่ มีเส้นแบ่งเขตภาษาที่สำคัญจำนวน 52 แผนที่ ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป : ผู้วิจัยนำแผนที่ที่มีเส้นแบ่งเขตภาษาที่สำคัญมาวิเคราะห์ แผนที่เหล่านี้แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ

- ก. แผนที่ที่มีการแบ่งบริเวณที่ศึกษาเป็น 2 เขตศัพท์จำนวน 35 แผนที่
- ข. แผนที่ที่มีการแบ่งบริเวณที่ศึกษาเป็น 3 เขตศัพท์จำนวน 15 แผนที่
- ค. แผนที่ที่มีการแบ่งบริเวณที่ศึกษาเป็น 4 เขตศัพท์จำนวน 1 แผนที่
- ง. แผนที่ที่มีการแบ่งบริเวณที่ศึกษาเป็น 5 เขตศัพท์จำนวน 1 แผนที่

ผู้วิจัยพบว่า มีเส้นแบ่งเขตภาษาที่สำคัญจำนวน 44 / เส้นแบ่งบริเวณที่ศึกษาในลักษณะเดียวกันคือเป็นเส้นยาวลากจากทางตอนเหนือของบริเวณที่ศึกษาลงมายังตอนใต้ของบริเวณที่ศึกษา เส้นแบ่งเขตภาษาเหล่านี้เกาะกลุ่มกันอย่างหนาแน่นในบริเวณหนึ่ง ทำให้สรุปได้ว่าคำเมืองแบ่งเป็นภาษาถิ่นย่อยที่สำคัญ 2 ภาษาคือ คำเมืองตะวันตก และ คำเมืองตะวันออก

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการทาสัดส่วนของการใช้ศัพท์คำ เมืองตะวันตก ต่อศัพท์คำเมืองตะวันออกของแต่ละจุด เพื่อหาแนวแบ่งเขตภาษาของภาษาถิ่นย่อยของ คำเมืองวิธีการนี้ทำให้ได้แนวแบ่งเขตภาษาดังกล่าว เป็นเส้นเพียงเส้นเดียว และทำให้สรุปขอบเขตของการใช้ภาษาถิ่นย่อยของคำเมือง 2 ภาษาได้กล่าวคือ คำเมืองตะวันตกใช้พูดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย คำเมืองตะวันออก ใช้พูดในจังหวัดลำปาง แพร่ น่าน และ พะเยา

การเปรียบเทียบการแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองโดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์กับการแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองโดยใช้วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ ปรากฏผลว่า มีการแบ่งภาษาถิ่นย่อยได้ตรงกันระหว่างการแบ่งโดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์ของนักวิจัย 3 คนคือมาคิโอะ คัทสึระ นอร์แมน มูนนิค และวิลเลียม สมอลลี

6.2 อภิปรายผล

6.2.1 สาเหตุของการใช้ศัพท์แตกต่างกันระหว่างคำเมืองตะวันตก และคำเมืองตะวันออก การใช้ศัพท์ต่างกันนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีสาเหตุมาจากา เรื่องต่อไปนี้

ก. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ตามประวัติศาสตร์ ที่ปรากฏมีผู้กล่าวไว้ว่าในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชมีเมืองที่เจริญรุ่งเรืองอยู่ทางลานนาไทย 2 เมืองด้วยกันคือเมืองเชียงใหม่และเมืองพะเยา ทั้งสองเมืองนี้เป็นเมืองที่เจริญอยู่คนละด้านของอาณาจักร

เมืองเชียงใหม่มีประวัติกล่าวไว้ว่าเป็นเมืองที่สร้างขึ้นโดยกษัตริย์ที่มาจากราชวงศ์ เชียงรายคือพญาเม็งรายอพยพผู้คนมาจาก เชียงแสน¹ และเมืองฝาง² ฉะนั้นภาษา

1. เมืองเชียงแสน ปัจจุบัน อ. เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เมืองฝาง ปัจจุบันเป็น อ. ฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ที่ใช้พูดต้องมีความใกล้เคียงกันอยู่มาก และจากนั้น เมืองเชียงใหม่ ได้เมืองลำพูนมาอยู่ในปกครอง ก็ย่อมมีการแพร่กระจายของภาษาจาก เมืองที่มีอำนาจไปสู่เมืองที่อยู่ใต้การปกครอง ส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนก่อนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

เมืองพะเยา เป็นเมืองที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของภาคมีการติดต่อสัมพันธ์กับเมืองใกล้เคียงได้แก่เมืองแพร่ และเมืองน่านย่อมต้องมีการแพร่กระจายของภาษาเกิดขึ้นภายในบริเวณนี้ ส่วนเมืองลำปางนั้น เป็นเมืองที่รุ่งเรืองอยู่ระหว่างเมืองเชียงใหม่ และเมืองพะเยามีอาณาเขตติดต่อกัน เมืองพะเยา และเคยเป็นเมืองขึ้นของเมืองเชียงใหม่ ฉะนั้นจึงเห็นจากผลของการศึกษาว่าภาษาของลำปางนั้นใช้ศัพท์ของทั้งสองภาษาถิ่นย่อยปนกัน และเป็นบริเวณที่มีเส้นแบ่งเขตภาษาลากผ่านอย่างหนาแน่น

ข. สภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์ของภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบไปด้วยภูเขาเป็นแนวยาวจากเหนือลงมาได้ 4 ภูเขา ได้แก่ ภูเขาถนนธงชัย ภูเขาแดนลาว ภูเขาฝิ่นน้ำภูเขาหลวงพระบาง ดังที่ได้แสดงไว้ในภาพที่ 1 หน้า 5 เมื่อเปรียบเทียบเส้นแบ่งเขตภาษาซึ่งได้จากการหาสัดส่วนของการใช้ศัพท์คำเมือง ตะวันออก กับแผนที่แสดงภูเขาที่สำคัญ พบว่าเส้นแบ่งเขตภาษาดังกล่าวอยู่ในแนวเดียวกันกับภูเขาฝิ่นน้ำที่ทอดยาวผ่านกึ่งกลางของภาค แสดงว่าภูเขานี้เป็นสิ่งสกัดกั้นการแพร่กระจายของศัพท์ (ภาพที่ 1 หน้า 8)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. การได้รับอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ คำเมืองตะวันออก เป็นภาษาที่ได้รับอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ ไว้มากกว่าคำเมืองตะวันตก เห็นได้จากศัพท์ของคำเมืองตะวันออกที่ใช้แทนหน่วยวรรณหลายหน่วยวรรณดังนี้

<u>หน่วยวรรณ</u>	<u>คำเมืองตะวันตก</u>	<u>คำเมืองตะวันออก</u>
"ถั่วลิ้นเต่า"	ถั่วน้อย	ถั่วลิ้นเต่า
"กระชาย"	หัวทะเลแอน	กระชาย
"ข้าวโหด"	ข้าวสาลี	ข้าวโป้ด
"กำนัน"	บ้อแคว้น	บ้อกำนัน
"ผู้ใหญ่บ้าน"	บ้อหลวง	บ้อผู้ใหญ่
"แม่ชี"	แม่ขาว	แม่ชี
"หัวผักกาด"	หัวผักกาด	โป้งผักกาด

นอกจากหน่วยวรรณเหล่านี้แล้วยังมีศัพท์ของบางหน่วยวรรณที่ได้รับอิทธิพลของภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ศัพท์เหล่านี้มิใช่เพียงบางจุดจึงไม่ผลต่อการแบ่งภาษาถิ่นย่อย

ง. การได้รับอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นอีสาน ซึ่งเกิดขึ้นกับคำเมืองตะวันออก เช่นกันหน่วยวรรณที่เกี่ยวข้องได้แก่

<u>หน่วยวรรณ</u>	<u>คำเมืองตะวันตก</u>	<u>คำเมืองตะวันออก</u>	<u>ภาษาไทยถิ่นอีสาน¹</u>
"กล้วยน้ำว้า"	กล้วยได้	กล้วยอ่อง	กล้วยอ่อง
"เคิน"	เตี้ยว	ถ้าง	ถ้าง
"ยั้งข้าว"	หลองข้าว	เล้า	เล้า
"ไทรธ"	ไซด	เกี้ยด	เกี้ยด

¹ ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานได้มาจาก ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาควิชาภาษา (ศาสตราจารย์พาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กำลังดำเนินการศึกษา) และสมทรง บุรุษพัฒน์ (2524)

หน่วยอรรถ	คำเมืองตะวันตก	คำเมืองตะวันออก	ภาษาไทยถิ่นอีสาน
"ร้อง 1"	ล่น	แล่น	แล่น

6.2.2 วิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ก. การเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เป็นการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาศัพท์ในบริเวณกว้างที่ได้ผลดีอย่างยิ่ง การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจาก 125 หมู่บ้านได้รับแบบสอบถามคือจำนวน 112 หมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 90 ของแบบสอบถามทั้งหมด นับว่าได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ

ส่วนแบบสอบถามอีก 13 ฉบับที่ไม่ได้รับคืนนั้น ตามคำบอกเล่าของผู้ตอบแบบสอบถามอื่นๆกล่าวว่า เนื่องจากโรงเรียนอยู่นอกเขตไปรษณีย์ ฉะนั้นแบบสอบถามจะต้องผ่านการรับฝากจากทางมายังกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จึงจะได้รับแบบสอบถาม ทำให้เกิดความล่าช้าในการรับส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้งนี้อาจเกิดการสูญหายได้ในระหว่างทาง

ผู้วิจัยไม่ได้ส่งแบบสอบถามออกไปอีก เป็นเพราะว่าระยะเวลาการวิจัยมีจำกัด ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะรอการรับส่งแบบสอบถามได้อีก ซึ่งอาจทำให้งานวิจัยล่าช้า และผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานั้นเพียงพอต่อการนำไปวิเคราะห์ได้

ข. แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ภาษาไทยถิ่นกลางในการระบุนหน่วยอรรถ จากผลที่ได้รับปรากฏว่าแบบสอบถามเช่นนี้ใช้ได้ดี ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจความมุ่งหมายของผู้วิจัยได้เป็นส่วนใหญ่

แต่ผู้วิจัยมีปัญหบางประการ เกิดขึ้นในกรณีของหน่วยอรรถบางหน่วยอรรถ ดังนี้คือหน่วยอรรถที่ใช้ในแบบสอบถามนั้นถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้พยายามจำกัดความหมายให้เฉพาะเจาะจงแล้วโดยมีคำอธิบายอยู่ภายในวงเล็บหลังหน่วยอรรถ แต่ก็ยังพบว่าหน่วย

1. หน่วยอรรถ "ร้อง" ล่น, แล่น เป็นศัพท์แปรเดียวกัน

อรรถนทางหน่วยอรรถยังมีความหมายกว้างเกินไปคือมีความแตกต่างกันในเรื่องขนาด และการนำไปใช้เกิดขึ้น^{เช่น}หน่วยอรรถ "กระต้อน" มีศัพท์ใช้ต่างกันถ้าขนาดต่างกัน อย่างไรก็ตาม ก็คือผู้ตอบแบบสอบถามก็ได้อธิบายกำกับมาพร้อมกับคำตอบให้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ คือ มะตั้น ใช้กับกระต้อนผลใหญ่ และ มะต๋อง ใช้กับกระต้อนผลเล็ก เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ผู้วิจัย ได้ตัดสินใจว่าหมู่บ้านนี้มีการใช้ศัพท์ทั้งสองศัพท์สำหรับหน่วยอรรถดังกล่าว ในการศึกษา เรื่องศัพท์ของคำเมืองในอนาคต ผู้ที่ศึกษานำคะแนนหน่วยอรรถเหล่านี้เป็นหน่วยอรรถ มากกว่า 1 หน่วยอรรถเพื่อที่จะได้ผลของการศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น หน่วยอรรถที่เป็น ปัญหาแบบนี้ได้แก่ หน่วยอรรถ "กระต้อน" "ถ้ำตันเตา" "ตะไคร่น้ำ" "ค้างคาว" "นกหัวขวาน"

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยอรรถอีกประการหนึ่งคือ หน่วยอรรถ "เจ้าอาวาส" มีศัพท์ที่ปรากฏในผลการศึกษาที่เป็นศัพท์เดียวกับ หน่วยอรรถ "พระสงฆ์" จึงเกิดความไม่แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เข้าใจผิดหรือไม่ ผู้วิจัยคิดว่ากรณีนี้เป็นการใช้ เป็นการใช้ศัพท์เดียวแทนหน่วยอรรถ 2 หน่วยอรรถ

สำหรับหน่วยอรรถที่ปรากฏว่ามีการใช้ศัพท์คำเมืองสามัญเกือบทุกจุด ทั้ง ที่ได้ผ่านการคัดเลือกหน่วยอรรถจากโครงการวิจัย เบื้องต้นมาแล้ว ผู้วิจัยสามารถอธิบาย ได้ว่าเป็นเพราะการเลือกหน่วยอรรถที่จะนำมาศึกษาไม่ได้คัดเลือกจากหน่วยอรรถที่แทน ด้วยศัพท์มากกว่า 1 ศัพท์ขึ้นไปใน 7 จังหวัดที่ศึกษา แทนที่ได้รับตอบมานั้นผู้วิจัยไม่ได้ สนใจถึงความหนาแน่นของการใช้ศัพท์ว่ามีมากน้อยเพียงไร ฉะนั้นจึงอาจได้ศัพท์หนึ่งใช้ หมายจุดต่างๆ เกือบทุกจุด เป็นคำเมืองสามัญส่วนอีกศัพท์นั้นมิใช่เพียงบางจุดเท่านั้น

๗. ผู้ตอบแบบสอบถาม การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์ใหญ่ ของโรงเรียน พระชาบาลประจำหมู่บ้าน มีส่วนทำให้การเก็บข้อมูลของการวิจัยได้รับ ผลดี ทั้งนี้ เพราะอาจารย์เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ และสนใจต่อการศึกษาเป็นอย่าง ยิ่ง เห็นได้จากอาจารย์ใหญ่หลายคนแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้มามากมาย พร้อมกับ

ให้คำแนะนำเรื่องภาษาอื่นๆในท้องถิ่นนั้นด้วย

ง. เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ศัพท์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การวิเคราะห์ศัพท์ไว้ เพื่อเสนอสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ศัพท์คำเมืองต่อไป ซึ่งการวิเคราะห์ศัพท์นี้อาจนำไปใช้ในการวิเคราะห์ศัพท์ภาษาถิ่นอื่นๆได้

ผู้วิจัย เสนอให้มีการพิจารณา เรื่องรูปบอกชนิด และ เรื่องรูปบอกลักษณะก่อน แล้วจึงจะพิจารณาส่วนที่ตายหา และให้กฎการแปรของเสียงในคำเมืองไว้ด้วย

จ. การใช้สัดส่วนในการวิเคราะห์เส้นแบ่งเขตภาษา ผู้วิจัยได้เสนอการใช้สัดส่วนของศัพท์ที่ใช้ในจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดในการหาแนวเส้นแบ่งเขตภาษา เนื่องจากจากการหาการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตภาษาเพียงวิธีเดียวไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงอาณาเขตของภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองได้ชัดเจน เห็นได้จากแผนที่ในภาพที่ 68 69 70 ซึ่งปรากฏเส้นแบ่งเขตภาษาเกาะกลุ่มกัน เป็นบริเวณกว้าง การใช้สัดส่วนของศัพท์คำเมืองตะวันตก คือ ศัพท์คำเมืองตะวันออกทำให้ได้เส้นแบ่งเขตภาษาเพียงเส้นเดียวแบ่งเขตของภาษาถิ่นย่อยทั้งสองถิ่นได้ชัดเจนดังภาพที่ 71 หน้า 160 จึงกล่าวได้ว่าการหาแนวแบ่งเขตภาษาโดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์จำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการหาสัดส่วนของศัพท์ที่ใช้ในแต่ละจุดมาประกอบการหาการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตภาษาด้วยจึงจะได้ผลชัดเจน

6.2.3 การแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองโดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์

ผู้วิจัยศึกษาศัพท์จำนวนมากในคำเมืองพบว่าหน่วยย่อยที่มีการแปรของศัพท์มีอยู่ไม่มากนักที่ใช้สนับสนุนการแบ่งภาษาถิ่นย่อยคำเมืองตะวันตก และภาษาถิ่นย่อยคำเมืองตะวันออก มีเพียง 30 หน่วยย่อยเท่านั้น แต่การที่คนเมืองทราบถึงแนวทางของศัพท์ได้ว่ามาจากถิ่นไหน และศัพท์ที่ต่างกันนี้ก็ เป็นศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าถึงแม้จำนวนหน่วยย่อยที่ต่างกันจะน้อย แต่คนเมืองก็รู้ว่าเป็นความต่างที่สำคัญที่บอกได้ว่าการแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมือง

จากการสอบถามคนเมืองในถิ่นต่างๆขณะที่ทำโครงการวิจัยเบื้องต้นนั้น ต่างกล่าวไว้ว่านอกจากมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันแล้ว ศัพท์ก็เป็นเรื่องสำคัญที่บ่งชี้ว่าผู้พูดคำเมืองมาจากที่ใด แม้เพียงศัพท์เดียวก็สามารถบอกถิ่นที่มีการใช้ศัพท์นี้ได้ ดังนั้นความต่างของศัพท์ในหน่วยอรรถ 30 หน่วยอรรถก็เป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงความต่างของภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากจะมีภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองที่สำคัญ 2 ภาษาถิ่นย่อยแล้ว ยังมีหน่วยอรรถบางหน่วยอรรถแสดงการใช้ภาษาของถิ่นย่อยลงไปอีก ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นหมู่บ้าน, อำเภอ, หรือจังหวัดแต่เป็นการแบ่งที่ไม่สำคัญพอที่จะนำมาแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองได้อีก

6.3 ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่การวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสิ่งที่ควรศึกษาดังต่อไปนี้

6.3.1 ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาวรรณยุกต์ของคำเมืองด้วยวิธีการทางภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น เพื่อแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมือง พร้อมกับแสดงเส้นแบ่งเขตภาษา แล้วนำมาเปรียบเทียบกับการแบ่งคำเมืองและเส้นแบ่งเขตภาษา โดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์

6.3.2 สิ่งที่น่าสนใจที่ได้รับจากข้อมูลนี้คือ รูปแปรของศัพท์บางศัพท์สามารถนำมาแบ่งภาษาถิ่นย่อยได้เช่นเดียวกัน ซึ่งควรจะศึกษาว่าการแบ่งภาษาด้วยรูปแปรจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการแบ่งเขตแบบนี้หรือไม่

6.3.3 ผู้วิจัยพบว่าหน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์เดียวแต่มีการแปรเรื่องเสียงในศัพท์ก็มีความสำคัญที่จะนำมาศึกษาต่อไปว่าสามารถนำมาแบ่งภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองได้หรือไม่ และมีส่วนช่วยสนับสนุนการแบ่งเขตแบบนี้หรือไม่ หน่วยอรรถเหล่านี้เป็นหน่วยอรรถที่ผู้วิจัยพบในขณะที่ทำการวิจัยเบื้องต้น รายละเอียดเรื่องศัพท์นี้แสดงใน

ตารางรายการศัพท์ในภาคผนวก

6.3.4 การที่ศัพท์คำเมืองตะวันออกได้รับอิทธิพลภาษาไทยกรุงเทพฯมากกว่าศัพท์คำเมืองตะวันออก เป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดจึงมีการแพร่กระจายของศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯเฉพาะในคำเมืองตะวันออกทั้งๆที่ภาษาถิ่นย่อยทั้งสองนั้นมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดที่ใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯเช่นเดียวกัน ผู้วิจัย เห็นว่าน่าจะมีการศึกษาต่อไปว่าศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯที่ใช้ในคำเมือง เป็นศัพท์ที่แทนหน่วยวรรณคดี และมีศัพท์คำเมืองดั้งเดิมสำหรับหน่วยวรรณคดีนั้นใช้ในคำเมืองในคำเมืองตะวันออกหรือไม่

6.3.5 บริเวณที่มีเส้นแบ่งเขตภาษาปรากฏอย่างหนาแน่น เป็นบริเวณที่น่าสนใจที่จะศึกษาต่อไปโดยละเอียด

6.3.6 ในการศึกษาศัพท์ของภาษาถิ่นในอนาคต ผู้วิจัย เสนอให้การเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ เนื่องจากวิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่สะดวก และได้ผลสำเร็จอย่างดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย